

Folkhälsorådet
Töreboda
Verksamhetsberättelse
2014

Innehåll

Inledning	2
Törebodas folkhälsoråd.....	3
Prioriterade områden.....	4
En trygg och hälsofrämjande miljö i förskola och skola.....	4
Föräldrastöd	4
Barn och ungdomssäkerhetsarbete.....	5
ANDT.....	5
Kost.....	6
Brottsförebyggande samverkan	6
Livsstil och hälsa.....	7
Sysselsättningsprojekt	7
Budget.....	10

Inledning

Folkhälsorådet i Töreboda bedrivs i samverkan mellan Töreboda kommun och Västra Götalandsregionen, hälso- och sjukvårdsnämnden Östra Skaraborg. Samverkan regleras i ett avtal vars syfte är att utveckla det lokala folkhälsoarbetet, det centrala organet för detta är Folkhälsorådet. Folkhälsorådets roll är att stötta, utveckla och samordna det lokala folkhälsoarbetet samt verka för att folkhälsofrågorna integreras i förvaltningarnas verksamhet. Rådets uppgift är även att implementera ett hälsofrämjande tankesätt samt marknadsföra arbetet internt och externt. De aktörer som är involverade i det lokala folkhälsoarbetet är primärvård, kommun, näringsliv samt ideella organisationer. I föreliggande verksamhetsberättelse redogörs för det folkhälsoarbete som Folkhälsorådet under året initierat och utvecklat tillsammans med verksamheterna. Det är kopplat till folkhälsorådets folkhälsoplan med budget för 2014.

Folkhälsorådet har under året haft 4 protokollförda sammanträden. Utgångspunkten i vårt arbete är den utmaning i den folkhälsopolitiska policy som handlar om trygga och goda uppväxtvillkor. Den beskrivs på följande sätt ” *Förhållanden under uppväxten får konsekvenser långt fram i livet. I barndomen grundläggs förutsättningar för god psykisk och fysisk hälsa.* I arbetet att få Sveriges bästa hälsa 2020 prioriteras barn och ungdomar och deras uppväxtvillkor. Under föregående år påbörjades ett arbete som handlar om att skapa en hälsofrämjande skola. Folkhälsorådet har därför prioriterat att initiera och utveckla arbetet inom de områden som beskrivs nedan.

Törebodas folkhälsoråd

Folkhälsorådet i Töreboda inordnas direkt under kommunstyrelsen. Ledamöterna representerar Hälso- och sjukvårdsnämnd 10 i Östra Skaraborg, samtliga utskott i kommunen samt två av de gemensamma MTG nämnderna, dvs Miljö och byggnadsnämnden samt Tekniska nämnden. Rådet består även av kommunens ledande tjänstemän samt tjänstemän inom primärvård och tandvård. Sammansättning under året såg ut på följande sätt:

Ledamöter	Lars Åke Bergman, Kommunstyrelsens ordförande tillika ordförande i Folkhälsorådet. Bengt Sjöberg, vice ordförande i Folkhälsorådet, Hälso- och sjukvårdsnämnden Östra Skaraborg Ann-Charlotte Karlsson, Folkhälsorådet, Hälso- och sjukvårdsnämnden Östra Skaraborg. Ann-Marie Lundin, Utvecklingsutskottet Peter Friis/Jörgen Karlsson, Utbildnings- och kulturutskottet Linda Ludvigsson, Utbildnings- och kulturutskottet Berith Bergman, Vård och omsorgsutskottet Chatarina Gegerfeldt, Vård och omsorgsutskottet Ulf Andersson, Tekniska nämnden Göran Johansson, Miljö och byggnadsnämnden
Tjänstemän	Tommy Sandberg, kommunchef Marita Friborg, barn och utbildningschef Per-Ola Hedberg, socialchef Kerstin Malm – Tronstad/ Przem Skorupka, vårdcentralchef Lars Jönsson, tandvårdschef Pia Gustavsson, folkhälsoplanerare

Prioriterade områden

En trygg och hälsofrämjande miljö

Miljön ska syfta till att långsiktigt främja elevernas fysiska och psykiska hälsa. Vårt mål är att den personal som arbetar med och möter barn och ungdomar i våra kommuner ska bemöta dem med ett helhetsperspektiv på både psykisk och fysisk hälsa. Detta ska i sin tur skapa förutsättningar för att barn och ungdomar ska kunna utveckla en ökad psykisk och fysisk hälsa och därigenom få en trygg tillvaro

För att belysa och skapa medvetenhet kring de faktorer som bidrar till psykisk hälsa har vi under detta år erbjudit en fördjupad utbildning i dessa frågor. Utbildningen har sin utgångspunkt ifrån boken *Suicidalitet som problemlösning, olyckshändelse och trauma* skriven av Jan Beskow från Svenska nätverket för suicidprevention. Vi har utbildat två personer från varje verksamhet som i sin tur ska finnas som handledare och stöd för sina kollegor. Vi arbetar vidare med detta under kommande år samt sammanställer en uppföljningsrapport som kommer att presenteras för våra respektive folkhälsoråd.

Susanne Sandgren från kommunalförbundet bjöds in till vårt Folkhälsoråd i september för att redogöra för det arbete som hon tillsammans med andra aktörer gjort i projektet ”Fullföljda studier”. Projektet har tagit fasta på några framgångsfaktorer gällande en hälsofrämjande psykisk och fysisk miljö i skolan. Vi kommer under nästkommande år att kartlägga hur vi arbetar idag samt undersöka om det finns utvecklingsområden.

Föräldrastöd

Utveckling av arbetet med att stödja barn och ungdomar samt deras föräldrar. Utgångspunkten för föräldrastödsarbetet är den *Nationella strategin för ett utvecklat föräldrastöd- en vinst för alla* som regeringen tog fram 2009. Syftet med arbetet är att skapa förutsättningar för bra uppväxtvillkor genom att erbjuda barn och föräldrar stöttning utifrån deras önskemål. Vårt mål är att alla föräldrar och barn ska erbjudas stöd.

Pågående arbete under året som gått är att Folkhälsorådet stöttar familjecentralen i deras projekt *Fredagsgruppen*. Målet med denna grupp är att stödja föräldrar i deras föräldraskap samt bygga nätverk. Denna grupp träffas ca 10-12 gånger och har olika tematillfällen. Vid varje tillfälle åter deltagarna tillsammans eftersom detta fyller en social funktion och ger en naturlig möjlighet att föra dialog om måltidens betydelse. Både i de riktade grupperna och till familjecentralens öppna verksamhet så bjuder de in olika aktörer såsom Utväg, Familjerådgivning, beroendecentrum etcetera. Detta för att skapa möjligheter till kontaktytor.

I februari arrangerades en storföreläsning med Eric Donell med temat *Jag vill vara normal*, detta som en förlängning av de dagar som arrangerats föregående år som behandlat föräldraskap och relationer.

Socialtjänstens förebyggande team har samlokaliseras med familjecentralen, syftet är att flera olika kompetenser samverkar och kan erbjuda ett föräldrastöd som baseras på ökad kompetens och att perspektivet blir bredare. Idag erbjuder de samtal för både elever och föräldrar. De finns både i familjecentralens lokaler samt på skolan. De har under året marknadsfört sig både internt och externt.

Vi har påbörjat ett arbete tillsammans med barnkliniken på Skaraborgssjukhus. Mariestad, Töreboda och Gullspångs skolhälsovård samt barnhälsovården träffade barnkliniken på Skaraborgssjukhus i november månad, för att diskutera hur vi kan arbeta tillsammans för att öka den fysiska aktiviteten hos våra barn och ungdomar. Även kostcheferna deltog för att se hur de kan vara en del i arbetet. Barnhälsovården i Västra Götaland håller på att arbeta fram riktlinjer med utgångspunkt från de nationella riktlinjerna. Vi fortsätter att utveckla arbetet tillsammans med skolhälsovården.

Barn och ungdomssäkerhetsarbete

Vi har sett över lekplatserna och arbetar med att vidareutveckla några av lekplatserna så att de blir mötesplatser för barn och vuxna. Detta finns numera med i *Gestaltningssprogrammet*, som handlar om utvecklingen av miljöer i Töreboda kommun.

Under 2013 genomförde kommunen tre medborgardialoger. Den fråga som togs upp på samtliga handlade om belysning och vikten av att skapa ett samhälle där medborgarna upplever större trygghet genom belysning. På samtliga av dessa dialoger kom frågan om att belysa samhället på ett bättre sätt för att skapa trygghet upp. Kommunfullmäktige har lagt förslag på att arbeta vidare med frågan.

ANDT (Alkohol, narkotika, doping och tobak)

Arbetet utgår ifrån den nationella ANDT strategin som Regeringen presenterade under 2011. Under 2014 påbörjades ett revideringsarbete gällande strategin. Vi har under året arbetat vidare med kommunens genomförandeplan. Drogpolicyn har implementerats i verksamheterna.

Under våren genomfördes ett möte med föräldrar på högstadiet gällande problematiken med Cannabis. Samtliga föräldrar fick en *drogsnurra* (en beskrivning av preparat och dess inverkan på kroppen) tillsammans med inbjudan. Socialtjänst och polis medverkade på mötet. Vi erbjöd även en föreläsning med Torbjörn Forkby (socioonom, Göteborgs universitet) för skolpersonal, sjukvårdspersonal samt socialtjänstens personal.

Vi har arbetat med *störa langningskampanjen* och *ett dopingfritt Skaraborg*. Gällande ett dopingfritt Skaraborg har vi tagit fram ett gemensamt avtal så att gymägare och kommun kan komma överens om vad vardera part ska uppfylla gällande samarbetet. Vi har genomfört en föreläsning med beroende centrum, där de talade om bemötandet och samtalet gällande dopingfrågor.

En nätverksträff anordnades för samtliga kommuner i Skaraborg, där det diskuterades hur frågan om den ökade problematiken kring Cannabis och Spice ska hanteras. Kurator och politikerrepresentanter från Brå deltog.

Skyltar om rökfri- arbetstid samt förbjuden rökning vid våra lekplatser och skolor ska placeras ut.

Gällande ANDT frågorna så anser representanter från skola och socialtjänst att vi bör arbeta med ett helhetsperspektiv kring dessa frågor. Framgångsfaktorerna i detta arbete handlar om att ha en tydlig policy, bra skolmiljö samt arbeta efter ett övergripande perspektiv som handlar om att skapa *en hälsofrämjande skola*. Därför kommer dessa frågor från och med nästkommande år att integreras i arbetet med utvecklingen av *en hälsofrämjande skola*.

Kost

Målet är att stötta den offentliga måltiden i syfte att ge våra barn och ungdomar en god och näringsrik måltid som i sin tur skapar förutsättningar för att må bra och orka med skoldagen. Ett arbete pågår tillsammans med kostenheten, skola samt förskola som i sin tur utgår ifrån den kostvision och policy som Töreboda kommun har gällande den offentliga kosten. Ett samarbete med Västra Götalands nätverk *Skolmatsakademien* finns samt ett samarbete med *Kostnätverk Östra Skaraborg*. Målet för året har varit att implementera policyn samt utforma handlingsplaner för respektive verksamhet. Vi har under året färdigställt handlingsplanen för förskolan och startat upp arbetet med en handlingsplan för skolan. Kostchef och folkhälsoplanerare har presenterat vision och policy i rektorsgrupp samt för kostenheten. Implementeringen av handlingsplanen för förskolan sköter förskole rektorerna.

"Kostnätverk Östra Skaraborg är ett nätverk för kunskapsutbyte som består av folkhälsoplanerare och kostchefer i Mariestad, Töreboda, Tibro, Skövde och Hjos kommuner. Kommunerna är också med i Skolmatsakademien i Västra Götalandsregionen."

Brottsförebyggande samverkan

Mariestad och Töreboda bedriver gemensamt arbetet med ett Brottsförebyggande råd. Rådet arbetar utifrån det samverkansavtal som finns mellan kommun och polis. Fokusområden under 2014/2015 är *våld i nära relation, trafik, unga i riskzon samt livsstilskriminella*. Utifrån dessa fokusområden har förvaltningscheferna inom skola, socialförvaltning samt Tekniska förvaltningen i Mariestad och Töreboda tagit fram en åtgärdsplan.

Gällande *våld i nära relation* så har ett förslag på en handlingsplan tagits fram under 2015, en utbildning till samtlig personal i Mariestad och Töreboda kommer att erbjudas under 2015. Vi har påbörjat arbetet med att sprida intern och extern information samt påbörjat att använda samma metod när verksamheterna ställer frågor om eventuellt förekommande våld.

Inom *trafik*området arbetar NTF med kartläggning av trafikfarliga platser genom att genomföra hastighetsmätningar. NTF genomförde trafikutbildningar i åk 8. Vi har även påbörjat dialog kring om eventuellt fordonsprogrammet kan vara behjälpliga i att utbilda elever i trafiksäkerhet.

Gällande *unga i riskzon* har vi fört dialog med polis och skola om att de har en tidig dialog kring ungdomar som misstänks använda droger.

Inom området som handlar om *livsstilskriminalitet* förs dialog med kriminalvård, socialtjänst och polis om tidiga, samordnande insatser. En planering av grannsamverkansträff för samtliga områden under våren 2015.

Livsstil och hälsa

Nätverksträffar med studieförbund. Vi har bjudit in familjecentral, integrationssamordnare och kulturförvaltningen i respektive kommun för dialog kring samarbeten.

Sysselsättningsprojekt, Åter på banan

Hälso- och sjukvårdsnämnderna i Skaraborg erbjöd några av Skaraborgskommunerna att söka medel för arbete gällande socioekonomiskt utsatta grupper. Töreboda var en av dessa kommuner. Socialtjänsten tillsammans med skolan ansökte om pengar och beviljades detta för åren 2011-2014. En **årsrapport för sysselsättningsprogrammet** presenteras nedan

Bakgrund

Socialnämndens arbetsutskott beslutade 2010-05-04, § 132, att ge förvaltningen i uppdrag att ta fram förslag på hur vi med ökade insatser kan arbeta för ett minskat försörjningsstöd. Kommunstyrelsen uppdrog 2010-05-26, § 103, åt kommunledningskontoret att utifrån projekt ”genomlysning försörjningsstöd” presentera konkreta förslag på hur vi kan öka självförsörjningen i Töreboda kommun. Det tillsattes två halvtidstjänster 110201 för att arbeta som projektledare för det nya uppdraget, ”sysselsättningsprojektet” under en ett-årsperiod.

Kommunstyrelsen beslutade 2012-11-07, § 263 att Sysselsättningsprojektet ska permanentas och ska heta Sysselsättningsprogrammet. Målgruppen är vuxna personer som är beroende av försörjningsstöd eller/och söker stöd för sin beroendeproblematik och behöver stöd att komma ut i sysselsättning eller egen försörjning.

Mål/Syfte

- Motivera och förbereda klienter så att de står till arbetsmarknadens förfogande.
- Klienter ska få annan varaktig inkomst än försörjningsstöd genom lön,
- studiemedel, aktivitetsersättning/sjukersättning eller annan ersättning från Försäkringskassan efter max 12 månader.
- Förbättra målgruppens självupplevda hälsa.
- Öka klienters möjligheter att hitta rätt sysselsättning utifrån personliga förutsättningar.
- Öka klienters motivation till egen försörjning.
- Kartläggning av behov och möjligheter för klientens egen försörjning.
- Genom Hälso- och sjukvården utreda individens hälsa när den är ett hinder för arbetsförmågan.
- Tillgodose klientens behov av stöd och utbildning för att komma ut i annan varaktig försörjning än försörjningsstöd.

Arbetsmetoder/Kartlägningsinstrument

KASAM (Känsla av sammanhang)

MI (motiverande samtal)

Kartläggning görs av klientens utbildningsnivå, tidigare insatser, styrkor och svagheter, samt övriga viktiga stödbehov. När hälsan upplevs som ett hinder för arbetsförmåga och självförsörjning erbjuder vi stöd med att komma i kontakt med hälso-och sjukvården. Den individuella handlingsplanen ska utformas

med mätbara delmål samt slutmål som är satta efter individuella förutsättningar. Uppföljning av handlingsplan ska genomföras genom täta kontakter med klienten, en gång i veckan. Uppföljningarna ska genomsyras av motiverande samtal och stöttning mot mål och delmål. Uppföljningarna kan ske genom hembesök eller besök på kontoret allt efter klientens behov och önskemål. Klientens professionella och privata nätverk kan medverka vid gemensamma möten. Klienter som önskar och som har behov av hjälp med myndighetskontakter ska få det genom att handläggare i sysselsättningsprogrammet följer med som stöd och vägvisare.

Arbetsmetod

- Samtal med klienten/regelbundna möten.
- Treparsamtal med Arbetsförmedling, Vårdcentral och vuxenpsykiatri, Arbetsmarknadsenheten, Försäkringskassan mm.
- Samverkan externt med andra myndigheter som Arbetsförmedling, Vårdcentral och vuxenpsykiatri, Arbetsmarknadsenheten, Försäkringskassan mm.
- Samverkan internt samt implementera arbetssättet inom Individ-och familjeomsorgen.

Kvalitetssäkring

Sysselsättningsprogrammet mäts genom statistik från kommunens verksamhetssystem, som är lätt åtkomligt för de anställda. Man ska kunna tydligt se hur många klienter har varit inskrivna i programmet och hur många som kommer till en annan inkomst än försörjningsstöd eller en sysselsättning. Årligen kommer rapport att redovisas till Vård och omsorgsutskottet. En KASAM-intervju genomförs i början och sex månader efter personen blev inskriven i programmet. Den visar på individens upplevelse av meningsfullhet, hanterbarhet och begriplighet, d.v.s. individens känsla av sammanhang. Även den självupplevda hälsan ska mätas.

Året som gått och planering framåt

23 nya deltagare har skrivits in i sysselsättningsprogrammet under perioden 13-11-01--14-12-31. Ansvarig för sysselsättningsprogrammet har även arbetat med 8 deltagare som var aktuella även föregående år, 2 av dessa har fått aktivitetstöd under året men har en fortsatt kontakt med sysselsättningsprogrammet då de behöver ytterligare stöttning. Av de 23 nya deltagarna har 3 personer varit aktuella i projektet Åter på banan. 20 personer har varit inskrivna enbart i sysselsättningsprogrammet. Av dessa 20 personer har 4 deltagare gått ut i lönearbete, 2 deltagare har börjat studera med CSN, 1 deltagare har fått aktivitetsersättning från försäkringskassan, 2 deltagare har fått aktivitetstöd från arbetsförmedlingen, 3 deltagare flyttat till annan kommun, 4 deltagare har en fortsatt kontakt med ansvarig för sysselsättningsprogrammet, 4 deltagare är utskrivna på grund av att de ej längre är aktuell på försörjningsstöd/missbruk.

Åter på banan

Projektet Åter på banan, samverkan med arbetsmarknadsenheten och arbetsförmedlingen innebär en ett års anställning som ska vara ett steg till självförsörjande. I projektet har under 2014 3 deltagare varit inskrivna. Alla 3 deltagare är fortfarande inskrivna i åter på banan då deras ettårs anställning ej gått ut. Deltagarna har under ett års anställning haft regelbundna uppföljningar av ovanstående samverkanspartners. Arbetsmarknadsenheten har under året haft ansvaret att stödja deltagare med att söka andra jobb eller studier. Detta har skett regelbundet och har redovisats en gång i månaden på uppföljningsmötet. De samverkanspartners som varit aktuella med projektet Åter på banan ser gärna en fortsättning på projektet eftersom det är kostnadseffektivt över tid. Deltagarnas sociala förhållande samt livskvalitet ökar dessutom.

Sociala företaget, kanalslussen

I samarbetet med arbetsmarknadsenheten har ansvariga för sysselsättningsprogrammet medverkat till att initiera ett socialt företag, Kanalslussen, som ska verka för kommunens invånare som står långt ifrån arbetsmarknaden. Under år 2014 har Kanalslussen blivit mer självgående och ansvariga för sysselsättningsprogrammet sitter inte med i styrelsen längre.

Motiverande samtal

Ansvariga för sysselsättningsprogrammet inom individ och familjeomsorgen har under året arbetat aktivt med att motivera enskilda klienter till en positiv förändring med förhoppning att det ska leda till en självförsörjning. Samtalen har bedrivits regelbundet en gång i veckan. Samtalen innehåller hjälp med kontakt med andra myndigheter, boka trepartsamtal, ge hemläxor osv. Arbetsättet kommer att implementeras i övriga verksamheten inom individ och familjeomsorg.

Samverkan

Det hålls regelbundna samverkansmöten med arbetsförmedlingen, försäkringskassan, LSS, arbetsmarknadsenheten samt individ- och familjeomsorgen en gång i månaden. Vid dessa möten behandlas bland annat aktuella projektet och samverkansmöjligheter. Sammankallande till dessa möten är ansvariga för sysselsättningsprogrammet. Ansvariga för sysselsättningsprogrammet deltar i kommunens sysselsättningsgrupp 4 gånger om året. Sysselsättningsprogrammet deltar regelbundet i de träffar som samordningsförbundet anordnar.

Planering framåt

Försörjningsstödet i Töreboda kommun har ökat markant under år 2014. Faktorer som påverkat detta är den låga utbildningsnivå bland kommunens invånare, andelen personer med psykisk ohälsa är hög i kommunen samt att det finns många personer med en samsjuklighet av missbruk och psykisk ohälsa och som inte får den hjälp som de behöver från arbetsförmedlingen och vuxenpsykiatrien på grund av att de har en samsjuklighet. Dessa faktorer bidrar till att de klienter som försörjningsstödshandläggare träffar är i stort behov av stöttning och hjälp till en sysselsättning eller annan ersättning. Ansvarig för sysselsättningsprogrammet kommer under 2015 fokusera på 3 områden;

- 1) Arbeta med personer med psykisk ohälsa så att de får rätt vård och ersättning som de behöver genom att ha en tät kontakt med bland annat försäkringskassan och primärvården.
- 2) Arbeta med ungdomar som avslutat sina studier utan betyg. Detta genom att arbeta förbyggande och etablera en kontakt med gymnasieskolan. Ansvarig för sysselsättningsprogrammet ska på så vis i ett tidigare skede kunna motivera och påverka elever som är på väg att avsluta sina studier utan betyg till en annan sysselsättning och ersättning än försörjningsstöd.
- 3) Samt arbeta med personer med ett missbruk och psykisk ohälsa som har svårigheter att få rätt hjälp av arbetsförmedlingen och vuxenpsykiatrien på grund av att de har en samsjuklighet.

Folkhälsorådet i Töreboda

Tertialrapport per 20141231

Budget år 2014

HSN Östra/Västra Skaraborg	136 500
Töreboda kommun	136 500
Summa	273 000

Aktivitet/Projekt	Budget	Förbrukat tom140430	Förbrukat tom140830	Förbrukat tom141231	Återstående Avvikelse
ÖVERGRIPANDE FOLKHÄLSOARBETE	273 000	37 500	145 100	272 953	47
TOTALT	273 000	37 500	145 100	272 953	47